

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 6256/2021
12.05.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: др Драгише Б. Слијепчевића, председника већа, Јасмине Стаменковић, др Илије Зиндовића, Татјане Матковић Стефановић и Татјане Миљуш, чланова већа, у правној ствари тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Гроздана Симић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије – Привредни суд у Ваљеву, коју заступа Државно правобранилаштво - Одељење у Ваљеву, ради накнаде имовинске штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Шапцу Гжрр1 240/21 од 26.07.2021. године, у седници одржаној дана 12.05.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Шапцу Гжрр1 240/21 од 26.07.2021. године, као изузетно дозвољеној.

Делимично се **УСВАЈА** ревизија тужене и **ПРЕИНАЧУЈУ** пресуда Вишег суда у Шапцу Гжрр1 240/21 од 26.07.2021. године у делу става првог изреке и пресуда Основног суда Лозници Прр1 188/19 од 26.04.2021. године у делу става првог изреке тако што се **ОДБИЈА** захтев тужиље којим је тражила накнаду материјалне штете изазване повредом права на суђење у разумном року у поступку стечаја Ст 45/2010 који се води пред Привредним судом у Ваљеву, у износу од 384,97 динара.

У преосталом делу ревизија тужене се **ОДБИЈА** као неоснована.

ОДБИЈА СЕ захтев тужене за накнаду трошкова поступка по ревизији.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиље за накнаду трошкова одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Основног суда Лозници Прр1 188/19 од 26.04.2021. године, ставом првим изреке, обавезана је тужена да тужиљи на име накнаде материјалне штете изазване повредом права на суђење у разумном року исплати износ ненаплаћеног потраживања у поступку стечаја Ст 45/2010 који се води пред Привредним судом у Ваљеву у износу од 28.158,00 динара све у року од осам дана од дана пријема писменог отправка пресуде.

Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиље у делу којим је тражила да се обавезе тужена да јој исплати законску затезну камату на износ од 28.158,00 динар почев од 30.09.2009. године па до коначне исплате, као неоснован. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да на име трошкова парничног поступка плати тужиљи износ од 40.500,00 динара у року од осам дана од пријема преписа пресуде под претњом принудног извршења. Ставом четвртим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова парничног поступка као неоснован.

Пресудом Вишег суда у Шапцу Гжрр1 240/21 од 26.07.2021. године, ставом првим изреке, одбијене су као неосноване жалбе тужиље и тужене и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијени су захтеви тужиље и тужене за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној применом члана 404. ЗПП.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној применом члана 404. ЗПП.

Тужиља је поднела одговор на ревизију, захтевајући накнаду за трошкове њеног састава.

Одредбом члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20), прописано је да је ревизија изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која се не би могла побијати ревизијом, ако Врховни касациони суд оцени да је потребно размотрити правна питања од општег интереса или у интересу равноправности грађана, уједначити судску праксу или дати ново тумачење права (посебна ревизија).

По оцени Врховног касационог суда, наводима ревизије којима се оспорава висина штете у коју је урачуната и законска затезна камата обрачуната конформном методом, оправдавају одлучивање о изјављеној ревизији ради уједначавања судске праксе у светлу правног схватања о спровођењу извршења на основу извршне исправе донете применом неуставног прописа, утврђеног на седници Грађанског одељења овог суда од 02.04.2014. године (образложење верификовано 18.04.2013. године), чија је примена у овом случају могућа по аналогији (стечај по својој природи институт колективног намирења поверилаца генералним извршењем на имовини стечајног дужника).

Из наведеног разлога, на основу члана 404. став 2. ЗПП, одлучено је као у ставу првом изреке.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужене делимично основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, правноснажним решењем Привредног суда у Ваљеу Р4 Ст 665/2018 од 19.04.2018. године усвојен је приговор ради убрзања поступка и утврђено да је тужили у поступку стечаја на Х.К. „Вискоза“ а.д. „Стандард“ ДОО Лозница, који се води пред Привредним судом у Ваљеу Ст 45/2010, повређено право на суђење у разумном року, те је наложено стечајном судији да у року од четири месеца од дана пријема решења предузме све мере и радње потребне ради уновчења имовине стечајног дужника и да о предузетим мерама обавести председника суда у року од 30 дана. Стечајни поступак над наведеним привредним друштвом са већинским државним капиталом покренут је 11.06.2009. године. Закључком о листи потраживања Ст 11/09 од 30.09.2009. године, тужили, као повериоцу четвртог исплатног реда признато је потраживање у укупном износу од 28.158,00 динара, у који износ поред главнице је урачуната и приписана законска затезна камата обрачуната до дана отварања поступка стечаја применом конформне методе. Из потврде стечајног управника Ст 45/2010 од 17.01.2020. године, произилази да тужила потражује главни дуг од 18.432,00 динара и камату обрачунату применом конформне методе 4.158,00 динара, што укупно износи 28.158,00 динара. Када се на главни дуг до отварања стечаја обрачуна законска затезна камата методом простог интересног рачуна, добија се износ од 3.773,06 динара који обрачун је у складу са ставом Уставног суда изнет у одлуци Уз 82/2009 од 12.07.2012. године. Произилази да је разлика у висини применом различитих метода обрачуна 384,97 динара. Сходно томе главни дуг са том каматом износи 27.773,06 динара.

На овако утврђено чињенино стање, нижестепени судови су о праву тужиле на накнаду материјалне штете проузроковане повредом права на суђење у разумном року и одговорности тужене за тако насталу штету, одлучили правилном применом члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року.

Тужена одговара за штету када тужила, бивши запослени код стечајног дужника, привредног друштва са већинским друштвеним или државним капиталом, без своје кривице није наплатила своје новчано потраживање из радног односа, а правноснажним решењем је утврђено да јој је у том поступку повређено право на суђење у разумном року. Наводи ревизије да стечајни поступак није окончан и да ће тужила своје новчано потраживање намирити у том поступку, нису од утицаја на правилност одлуке у овом спору. Утврђеном повредом права на суђење у разумном року, тужила је стекла право да захтева од тужене накнаду материјалне штете у висини ненаплаћеног потраживања у стечајном поступку, без обзира на то што стечајни поступак још није окончан. Исплатом накнаде штете, тужена ступа у стечајни поступак на место тужиле и у том поступку може наплатити своје потраживање у висини исплаћене накнаде материјалне штете.

Међутим, по оцени Врховног касационог суда, основни су наводи ревизије о погрешној примени материјалног права при одређивању висине штете.

Закључком стечајног суда Ст 11/09 од 30.09.2009. године тужилји је признато потраживање у одређеном новчаном износу у који је урачуната и приписана главници законска затезна камата обрачуната до дана отварања стечејаног поступка применом одредбе члана 3. став 1. Закона о висини стопе затезне камате („Службени лист СРЈ“ број 9/01), важећег у време доношења означеног закључка. Том одредбом било је приписано да се обрачун дуга увећаног за затезну камату врши тако да се фиксна стопа од 0,5% множи износом главног дуга увећаног за камату по стопи из члана 2. тачка 1. тог закона применом конформне методе.

Одлуком Уставног суда Уз 82/2009 од 12.07.2012. године, објављеном у „Службеном гласнику Републике Србије“ број 73 од 27.07.2012. године, утврђено је да одредба члана 3. став 1. Закона о висини стопе затезне камате („Службени лист СРЈ“ број 9/01) у делу који гласи: „применом конформне методе, није у сагласности са Уставом. Након објављивања ове одлуке, у стечајном поступку је применом пропорционалне методе (прост интересни рачун) обрачуната законска затезна камата на износ главног дуга стечајног дужника и утврђена је њена висина у износу од 3.773,06 динара.

Првостепени суд је досудио тужилји накнаду штете у износу утврђеном закључком Стечајног суда од 30.09.2009. године. По становишту тог суда, имајући у виду садржину одредбе члана 60. Закона о уставном суду, означена Одлука Уставног суда не може се примењивати ретроактивно – на односе који су настали и правноснажно решени пре дана њеног објављивања, а у конкретном случају протекао је рок прописан чланом 61. тог закона (за измену коначног и правноснажног појединачног акта донетог на основу неуставног прописа).

Другостепени суд је одбио жалбу тужене прихватајући у свему разлоге нижестепеног суда.

Изложено правно становиште нижестепених судова, по схватању Врховног касационог суда није правилно.

Одредбом члана 60. став 3. Закона о Уставном суду прописано је да се извршење правноснажних појединачних аката, донетих на основу прописа који се више не могу примењивати, не може ни дозволити ни спровести, а ако је извршење започето, обуставиће се. У конкретном случају, Уставни суд није одредио начин отклањања последице насталих применом неуставне одредбе о начину обрачуна затезне камате применом конформне методе.

Обрачун камате конформном методом практично представља обрачун камате на камату, што није дозвољено јер је супротно начелу забране анатоцизма, садржаном у члану 279. став 1. Закона о облигационим односима и суштини законске затезне камате, која се од претпостављене штете претвара у новчану казну чија висина знатно премашује претрпљену стварну штету.

Одредбе о затезној камати су императивне природе, што значи да се код принудне наплате по службеној дужности примењује каматна стопа прописана законом за цео период у коме се камата обрачунава. У ситуацији када је главници приписана затезна камата обрачуната по методи која је проглашена неуставном, нужно је по службеној дужности извршити разграничење и поново обрачунати камату применом метода простог интересног рачуна, што је у конкретном случају и учињено у поступку стечаја тако што је камата на главни дуг прерачуната том методом и утврђена у висини од 3.773,06 динара тако да укупан дуг туженог према тужиљи износи 27.773,06 динара.

Имајући у виду изложено, Врховни касациони суд је делимично усвојио ревизију тужене и преиначио пресуде нижестепених судова, тако што је одбио захтев за износ од 384,97 динара, као разлику између затезне камате обрачунате до дана отварања стечајног поступка применом конформне методе и затезне камате обрачунате до истог дана применом методе простог интересног рачуна и приписане главнице.

Из наведених разлога, одлучено је као у ставу другом изреке применом члана 416. став 1. ЗПП.

У преосталом делу ревизија тужене није основана, због чега је у смислу члана 414. став 1. ЗПП одлучено као у ставу трећем изреке.

Одлука о захтеву тужене за накнаду трошкова поступка по ревизији, садржана у трећем ставу изреке, донета је применом члана 165. став 1. и 2. ЗПП у вези са чланом 153. став 2. истог закона, имајући у виду делимичан успех тужене у поступку по овом ванредном правном леку.

Врховни касациони суд је одлуку о захтеву тужиље за накнаду трошкова састава одговора на ревизију, садржану у ставу четвртом изреке, донео применом члана 154. став 1. ЗПП, с обзиром да нису били нужни за вођење ове парнице.

**Председник већа-судија
др Драгиша Б. Слијепчевић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић